

Momentele subiectului in romanul Baltagul

Romanul Baltagul este de critica de specialitate un roman mitic, deoarece autorul preia motivul baladei populare Miorita si il dezvolta intr-o naratiune cu adevarat fascinanta. In balada populara, cei trei ciobanei cu turmele lor coboara la iernat. Doi dintre ei se hotarasc sa-l omoare pe tovarasul lor, baciul moldovean. Acolo unde actiunea baladei se rupe, transformandu-se in lirism, Sadoveanu o continua tesand in jurul acestui motiv al uciderii din Iacomie, povestea reconstituirii crimei si a pedepsirii ucigasilor de catre vaduva celui ucis, model de inteligenta, abilitate si frumusetate morala.

Momentele subiectului:

Autorul plaseaza actiunea intr-un sat din muntii Moldovei – Magura Tarcaului.

Romanul debuteaza cu imaginea eroinei principale, Vitoria Lipan, stand pe prispa si torcand intr-o zi de toamna, amintindu-si o poveste pe care sotul ei o spunea adesea la cumatrii si nunti. Nechifor Lipan, sotul Vitoriei, a fost intotdeauna priceput in ale oiertului.

Avea stani bine oranduite cu baci ascultatori si priceputi.

Intriga romanului o gasim dispersata in primele pagini ale romanului. Gandind la viata grea si plina de lipsuri a oierilor, despartiti pentru mult timp de familiile lor, Vitoriei ii sporeste ingrijorarea ca sotul ei, plecat de mai bine de doua luni, la Dorna, ca sa cumpere niste oi, nu se mai intoarse. Mai intarziase si altadata, dar niciodata asa de mult. Atunci ea stiuse cauzele intarzierilor : popasul la crasma in compania lautarilor si a "ochilor negri sau albastrii". Dupa atatea intarzieri ea se arata suparata, ostila chiar, certurile izbucneau brusc si se sfarseau brusc, pentru ca dragostea celor nu se stinsese, era la fel ca in tinerete si acum dupa mai bine de 20 de ani de convietuire "cand aveau copii mari cat dansii".

Din sapte copii cati ii daruise Dumnezeu, mai traiau doar doi: o fata Minodora trimisa pentru educatie la Varatic si Gheorghita botezat asa dupa al doilea nume al tatalui sau. De la o vreme incoace, Vitoria era tot mai nelinistita, caci intarzierea prevestita a sotului sau nu prevestea nimic bun. Nu sunt intarite de nici o veste concreta deocamdata totul era o banuiala, dar visul sau o pune si mai mult pe ganduri (se facea ca Lipan trecea o apa calare pe cal dar avea fata intoarsa de la ea). Framantarile o fac sa mearga la parintele Daniil pe care il roaga sa-i faca o scrisoare catre Gheorghita aflat cu turmele in Balti la Cristesti ca sa-l cheme grabnic acasa. Impartasindu-i preotului banuiele sale il mai roaga sa scrie si autoritatilor de la Dorna pentru acele lamuriri despre trecerea lui Lipan pe acolo.

Din cauza nelinistii nu s-a putut bucura nici de sarbatorile de iarna care pentru prima oara i-au fost " straine si indepartate". Incredzatoare in puterea credintei, Vitoria se roaga in fata icoanei Sfintei Ana de la manastirea Bistrita si tine post in mai multe zile de vineri. Superstitioasa o vizieaza pe baba Miranda vestita pentru descantece si vraji. In gand comunica cu Nechifor ca si cand ar fi alaturi "sa-mi raspunzi daca esti cu alta". In sinea ei spune ca l-a iertat pentru orice, dar Lipan nu-i raspunde. Sosirea fiului acasa o bucura si cu mare grija ii impartaseste planul ei de a pleca in

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

cautarea lui Lipan. Isi pregateste si un baltag, binecuvantat de preotul Daniil. Vitoria stabileste de la bun inceput conditiile in care va inceta calatoria sa : "N-am sa mai am hodina cum n-are paraul Tarcaului pan' ce nu l-oi gasi pe Nechifor Lipan."

Desfasurarea actiunii:

Inaintea de plecare personajul se spovedeste si se impartaseste la preot, iar gospodaria o lasa in grija baciului Mitrea. In drumul sau femeia alege traseul pe care banuieste ca l-ar fi ales si Lipan, face popasuri, intreaba oamenii si i se confirma ca merge pe drumul cel bun. "Astefel dupa popasul de la Bicaz se opreste in Calugarenila David unde ca Lipan a plecat la drum asupra noptii."Vremea se strica, incepe viscolul si ei ajung cu greu la Farcasa, la fierarul satului, mos Pricop, care le potcoveste caii si care-si aduce aminte ca in toamna potcovise si calul lui Lipan.Ajunsi la Borca nimeresc la un botez.Oamenii sunt ospitalieri si cu chef de petrecere. Vitoria descaleca, intra la lehuza, pentru a-i oferi darurile coform datinii.La Cruci au dat peste o nunta, acolo ea face urari mirilor.Decum a intrat in tara Dornelor nelinistea ii sporeste.La Vatra Dornei afla ca Lipan cumparase trei sute de oi.A cinstit la crasma targului si a plecat mai departe spre Neaga. Urmarind traseul celor trei Vitoria ajunge la Sabasa, unde crasmarul si sotia lui isi amintesc de doar doi ciobani.

Cucoana Maria cunostea si numele acestora: Calistrat Bogza si Ilie Cutui, despre care oamenii vorbeau ca s-au imbogatit dintr-o data, iar nevestele lor fac risipa si traiesc in lux.La Suha , Vitoria il gaseste pe Lupu, cainele de incredere a lui Lipan, pripasit la un gospodar.Agera la minte, ea deduce ca tragedia s-a petrecut intre Suha si Sabasa.Neobosita, ea cerceteaza imprejurimile chibzuind unde ar putea da peste osamintele lui Lipan. In drum spre locul numit Crucea Talienilor, cainele da semne de neliniste. Este lasat liber si el coboara intr-o prapastie.Flacaul il urmeaza si trimite o chemare infricosata.Acolo Gheorghita a gasit osamintele lui Lipan, tasca, chimirul si caciula.Toata durerea sufletului femeii zbucnii intr-un strigat grozav:

"Gheorghita", dar ea nu striga numele baiatului ci a celuiilalt, a lui Nechifor, numele lui adevarat care a fost schimbat in urma unei boli, potrivit unei vechi superstitii. Cercetand osamintele vede capatana sparta de baltag.Femeia trece la indeplinirea randuielilor sacre: aprinde lumanarea la capul mortului, face planul pentru inmormantare. Are grija ca totul sa se desfasoare dupa datina, in semn de cinstire pentru cel disparut. Munteanca oranduieste priveghiul, bocitoarele, gaina de dat peste groapa, invita la inmormantare autoritatile si vine multa lume. Sicriul este purtat de un car cu boi. In frunte cortegiului merg oamenii cu crucea iar pe drum preotii se opresc dupa datina facand rugaciuni. La coborarea sicriului in groapa, Vitoria traieste un sentiment de suparare, stiind ca n-are sa-l mai vada pana la invierea din veci. Si a strigat dupa mort cu atata durere : "Gheorghita de ce m-ai lasat" incat cei de fata s-au cutremurat.

Punctul culminat: Actiunea devine tensionata, caci la praznicul de pomenire au fost invitati Calistrat Bogza si Ilie Cutui, alaturi de suprefect, gospodarii satului si alti straini de peste munti. Cu abilitate si inteligenta, ea reconstituie in minte intamplarile care au dus la crima. Discuta cu cei doi si aduce

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

vorba despre baltag pe care il cere de la Calistrat Bogza. Il incita pe cel presupus vinovat cu o intrebare capcana adresata aparent fiului ei : " Ce te uiti Gheorghita asa la baltag....Este scris pe el ceva?" Urmarind reactiile presupusului criminal, marind tensiunea cu fiecare clipa ea adauga: " Gheorghita mi se pare ca pe baltag este scris sange si acesta-i omul care a lovit pe tatu-tau." Calistrat Bogza isi pierde cumpatul si se arunca asupra lui Gheorghita care da drumul cainelui. Cainele se repede la beregata celui recunoscut ca ucigas al stapanului sau. Gheorghita il loveste pe ucigas cu baltagul in frunte, nemaiastrand incotro, muribundulcere sa se spovedeasca marturisind crima: " Fac marturisire sa se stie ca eu am palit intradevar pe Nechifor Lipan si l-am pravalit in rapa.Am facut fapta asta ca sa-i luam oile. Celalalt, Ilie Cutui este arestat de jandarmi." Vitoria se simte acum usurata ca-ci s-a facut dreptate. Ea se gandeste limpede la implinirea pana la capat a datinei pregatind pomenile mortului.

Deznodamantul: Este infatisata Vitoria facandu-si planuri de viitor ca-ci vrea s-o aduca pe Minodora la mormantul tatalui ei si sa reintre in posesia turmei furate aflate la Rarau.